

## Budapest népe és helyőrsége a köztársaság kikiáltását követeli.

— A forradalmi Budapest második napja —

(Kiküldött munkatársunk telefonjelentése.)

A budapesti utolsó gyorsvonat csaknem két óras késéssel indult Szegedről Budapestre, a forradalmi fővárosba. Az út unalmas, mondhatni szürke, mint az októbertégyi ég, amely minduntalan esővel fenyeget. A szerda esti nagy eseményeknek sehol semmi nyoma, erre még minden polgáris, természetellenesen nyugodt.

Csak Kecskeméten túl kezd változni a kép: a kis és piszkos állomásokon katonák állanak, de mindnek hiányzik a sapkarózsája, rangjelzése és a kezükben fegyverek: szurony, puska, revolver. És golyók fűtyörésnek a vonat körül, élesen, kiállhatatlanul. Persze, a lövéseknek nincs ellenséges tendenciájuk, az utasok azonban nem érzik ezt vizsgálásnak és fényben huzódnak az ülések sarkába. Az arcokon szorongás, nyugtalanság és a kocsiiban ülő katonák serényen tépik le a veszedelmes sapkarózsát, tisztí bojtot, rangjelzéseket, mert aki erről önmaga nem gondoskodik, arra revolvért és puskát fognak a vonatra özönlő forradalmi katonák.

Ceglédén már teljes a forradalmi kép, az első pillanatban látja az ember, hogy itt a forradalom. Minduntalan sortűzek dördülnek és a katonák a vagonokat fosztogatják, amiben serényen segít nekik a szegény, kiéhezett nép. És a gyorsvonat közönsége éhesen vásárolja össze a zsák cukrokat, liszteket, potom pénzért: tíz-husz koronáért. Senki sem érzi, hogy ez rablás és orgazdaság, de nem is fontos.

A vonatra fölszállanak a legnagyobb részén katonák és nekiszegik revolvereiket a tiszték mellének, akik még mindig nem szedték le jelvényeiket. Többek között ott ül egy alezredes, aki a fölszólításra sem hajlandó levenni tisztí rózsáját. Bizonyára nem ismeri még az éjszaka történelmét, ezért szinte fölháborodva fogadja a fölszólítást. A következő pillanatban hatalmas pofon csattan az arcán és egyszerre három katonára esik neki a jelvényeknek:

— Jónapot polgártárs!

A fosztogatás egész nap folyik. Mikor egy-egy vagon kiürül, égő kanócokat dobálnak bele. Nemsokára lángokban áll az állomás, de több helyen ég a város is. A csöcselék fosztogatja az üzleteket, a vagyonosabb polgárok házait és az utca közepén ütök csapra a kirabolt korcsmák és kávéházak hordóit. Több gyilkosság és rablógyilkosság történt. Cegléd a borzasztó állapotokra való tekintettel segítséget kért a budapesti Magyar Nemzeti Tanácstól, amely megígérte a gyors segítség kiküldését. Nem lehet ugyanis tűnni, hogy a nemzeti forradalom nagy és szép ügyét ilyen piszkokkal bemocskolják.

A ceglédi kép állandósul Budapestig. Minden állomáson fosztogatnak és sortűzek dörögnek. Különösen erősödnek a lövöldözések Budapest külvárosaiban. A nyugati pályaudvaron azonban már rend van. Ugyanez a helyzet az egész Belvárosban. Csak a perifériák helyzete bizonytalan, ahol sohasem állott valami magas fokon a közbiztonság. A közbiztonság hirtelen lezülését különösen az mozditotta elő, hogy a győzelmi mámorban uszó tömeg szerdán éjjel fölnyitogatta a bűnösök börtöneit is, akik így rászabadultak a városra és a vidékre.

A Nemzeti Tanács most már, hogy a győzelem bizonyos és megingathatatlan, erős kézzel látott hozzá a teljes rend helyreállításához, a vagyon és személybiztonság megővéséhez. A proklamációk, plakátok egymást érik, minden negyedében újabb és újabb fölhívások jelennek meg a polgársághoz és katonasághoz. Valamennyi fölhívás nyugalomra int és kaszárnnyákba küldi a katonákat,

a lakosságot pedig arra inti, hogy lehetőség szerint tartózkodjék a lakásán. Hogy a népet mielőbb hazakényszerítsék, csütörtökön este hét órakor minden kávéházat, vendéglőt, korcsmát becsuktak, az utcákat pedig a Nemzeti Tanács katonái szállták meg, akik percekint megismétlik fölhívásaikat:

— Akinek nincs dolga, a Nemzeti Tanács határozata értelmében mielőbb menjen haza.

Budapest civil lakossága szerda éjjel óta rendkívül föl van fegyverkezve. Ennek a ténynek története az, hogy

szerdán éjjel, amikor a forradalom kitört és a katonák egy része a tüntető tömeghez csatlakozott, Lukácsics karhatalmi parancsnok a Budapestre vezényelt — hatvanezer főre tehető — bosnyák katonaságot küldte a forradalmi tömeg ellen. A katonák ki is vonultak, de amikor tüzelésbe került volna a sor, fölkiáltottak:

— Nem lövünk! Éljen a magyar forradalom!

— Éljen a szabadság!

És a bosnyák katonák egész katonai fegyverzetüket szétosztották a tüntetők között, azután zárt tömegekben a pályaudvarokra vonultak, ahol három-négy vonatot megszálltak és elutaztak Budapestről. Ezzel aztán el is dőlt a magyar forradalom sorsa.

A Katona- és Nemzeti Tanácsok most azon fáradoznak, hogy a tömegben szétosztott fegyvereket bevonják. Az utcákat megszállták a Nemzeti Tanács katonái, akik minden löfegyvert elszednek a civilektől és katonáktól egyaránt.

Csütörtökön reggel, közvetlenül azután, hogy a székesfőváros tanácsa bejelentette csatlakozását a Nemzeti Tanácshoz, rendelkezést adott ki, amely minden nyilvános helyen megtiltja a szeszitalok kiszolgáltatását. Ezzel elérték azt is, hogy a lakosság józan maradván, tartózkodik minden rendzavarástól.

A tüntetések egész nap tartanak Budapesten. Sok ezer főnyi tömeg lelkesen élteti a forradalmat, a népkormányt és a köztársaságot; ezek a tüntetések azonban mentesek minden rendzavarástól. A kifüggesztett óriási plakátok között van Petőfinék „Éljen a köz-

társaság” című hatalmas erejű költeménye. Várnay Zseni „Katonafiamhoz” című híres verse és Somlyó Zoltánnak „Micsoda király az?” című erős forradalmi költeménye, amelyet szerdán éjjel a Nemzeti Tanács erkélyén elsőnek Vészi Ferenc fővárosi lapszerkesztő szavalt el a tüntető tömegnek.

A forradalmi nép és a katonaság napenkint ötször-hatszor **kihirdeti a köztársaságot**, amelynek nagyon erős propagandát csinál a Nemzeti Tanács és **különösen a szociáldemokrata párt**. Az uralkodó család elleni hangulat napról-napra, óráról-órára erősödik; Budapest egész helyőrsége és tisztikara egy szívvel-lellekkel foglalt állást a **köztársaság mellett**, amelynek mielőbbi kihirdetését kezdik követelni. A köztársasági szónokok fölso- rakoztatják az uralkodócsalád bűneit; ennek hatása alatt csütörtökön este erős katonacsapatok vonultak Gödöllőre; el akarták fogni a királyt és csak később derült ki, hogy a király nincs sem Budapesten, sem Gödöllőn.

A **szociáldemokrata párt már nyitlan állást foglalt a köztársasági államforma mellett**; azt tartják azonban, hogy ezzel nem kell sietni, ráérnek később cselekedni, ha a legsürgősebb szociális és népjóléti feladatokat már elvégezték. Egyelőre legfontosabb a demobilizáció foganatosítása. A közhangulatra rendkívül jellemző, hogy a Budapesti Hírlap csütörtökön délután rendkívüli kiadásban tudatta a főváros közönségével, hogy **mindenben magáévá tette a Nemzeti Tanács programját** és annak védelmé alá helyezte magát.

A fontosabb helyeket egyébként gépfegyveres csapatok tartják megszállva, így négy gépfegyver van fölállítva az Astória előtti térségen, de a nyugati és keleti pályaudvarok, a déli vasút pályaudvara, a főposta, vízmű és egyéb fontosabb üzemek szintén gépfegyverekkel vannak védve.

A Nemzeti Tanács már csütörtökön reggel birtokba vett minden autót, teherautót, kocsit és bérkocsit, amelyek mindegyike roskadásig megtelve szállítja a Nemzeti Tanács katonáit a perifériákra, ahol a garázdálkodó rablókat teszik ártalmatlanná, valamint a város védelmét szervezik, esetleges támadásokkal szemben, amelyeknek nincs ugyan jele, de amelyre óvatosságból mégis fölkészült a forradalmi kormány.

És Budapest népe boldogan ünnepli a föllobogó utcákon a vértelen forradalom győnyörű eredményeit, amelyek Magyarország teljes és azonnali önállóságára vezettek.

Sipos Iván.

## A szegedi vasutasok forradalma Uray Zoltán üzletvezető ellen.

— Uray táviratilag jelentette be lemondását. —

(Saját tudósítónktól) Szenzációs és váratlan esemény hozta ma forrongásba a szegedi vasutasok kötelezettségű, pontos és lelkiismeretes táborát. A forrongás már régóta tart, azonban a hadműveletekkel kapcsolatos nagy munkálatok között a szegedi üzletvezetőség személyzete előbbrevalónak tartotta az ország és a szolgálat érdekeit, mint a saját keserveik orvoslását. A keserűségek gyújtópontjában, mint az ma elementáris erővel kipattant, a szegedi üzletvezető személye, Uray Zoltán állott. A szegedi vasutasok, a mint azt a péntek este hat órakor Szeged-Rökus-állomás munkásétkedéjében tartott értekezleten a szociáldemokrata párt vezetőségének jelenlétében kinyilatkoztatták, régóta a legnagyobb elkeseredéssel és elégtelenséggel viseltettek Uray Zoltán személye és hivatalos ténykedése iránt. A személyzet a Nemzeti Tanácshoz intézett megkeresésében elpanaszolja, hogy az üzletvezető kérlelhetetlen szigorával, a büntetések özönével, a fegyelmi tárgyalások áradatával a személyzetet

a végsőkig elkeserítette, úgy, hogy a személyzet Uray Zoltán üzletvezetővel tovább nem hajlandó együttműködni. Uray azonnali eltávolítását és egy igazságos, emberies érzésű üzletvezető kirendelését kéri.

Szeged-Rökus-állomáson péntek délután hat órakor a szegedi állomások összes szabad személyzete, valamint az üzletvezetőség központjából a tisztviselők, a műhely és központi leszámoló hivatal alkalmazottai köréből mintegy 7—800-an jelentek meg. Az ülést a vasutasok bizalmi férfiai hívták egybe a személyzet kérésére. Az egybegyűlték Mótusz János főellenőrt kérték föl az ülés vezetésére, a jegyzői és előadói tisztségre pedig Tóth Béla forgalmi hivatalnokot kérték föl. Tóth Béla az egybegyűlték hangulatának adott kifejezést. Kérte, hogy a napirend egyetlen pontjának, Uray Zoltán eltávolításának tárgyalása után minden vasutas teljesítse továbbra is a haza és szolgálat érdekében kötelezettségét. Bejelentette, hogy a szegedi vasutasok a Nemzeti Tanács rendelkezésére állanak és a ma-